

CLUJEANUL, 16-22 APRILIE, 2002

FUGARUL

Pictorul Ovidiu Avram a avut peste 15 tentative de a fugi din România socialistă

În ciuda aparenței sale blajine, Ovidiu Avram s-a dovedit un răzvrătit, un om care nu suportă cenzura

Dorin Petrișor

Pictorul Clujean Ovidiu Avram este un Papillon român. Spre deosebire însă de protagonistul romanului omonim – devenit celebru datorită unui film cu Steve McQueen -, care nu s-a lăsat până nu a evadat de pe insula ce-i era închisoare, românul a vrut să fugă din propria țară. În anii 1988 și 1989, el a avut peste 15 tentative de a ajunge fraudulos în Occident, iar până la urmă a reușit. Destinația – orașul vest – german, Barunschweig, unde, prin bunăvoința galeristului Hans Joachim Grove, Avram expunea încă din 1985. Ciudățenia cazului său constă în faptul că a revenit în România după numai 3 ani. Dispăruse motivul exilului: dictatura.

Ilegal, în Polonia

În toamna lui 1988, Ovidiu Avram s-a înscris la o excursie în Polonia. Singura ilegalitate comisă în acel moment a fost scoaterea unor lucrări din țară, lucru care le era permis pictorilor doar cu aprobarea Elenei Ceaușescu. Pe aeroportul din Cracovia îl aștepta Kazimir Jurcsak, fost doctorand în română. Avram avea în pașaport o viză pe 20 de zile, dar a rămas o jumătate de an, timp în care a fost „dat în urmărire” în ambele țări. Cu deosebirea că Polonezii nu s-au prea ostenit să-l aresteze. Așa se face că, deși stătea ilegal în Polonia, a făcut restaurări și a organizat chiar și o expoziție.

Solidaritatea

În Cracovia, Avram a cunoscut și câțiva studenți ai Academiei de Filosofie Catolică. Prin intermediul lor, a intrat în legătură cu „Solidarnosc” (Solidaritatea), ajungând chiar să lucreze pentru marele sindicat condus de Lech Walesa, în fieful acestuia – orașul Gdansk. „Le-am făcut afișe și timbre de samizdat, care se aplicau clandestin pe orice scrisoare (ca mijloc de propagandă – n.r.)”, povestește pictorul.

Din Gdansk, port la Marea Baltică, Avram a încercat de 5 ori să ajungă în Suedia sau în RFG. La un moment dat, însuși Episcopul Vicar al orașului, monseniorul Jankowski, l-a ajutat să obțină o viză germană, însă grănicerii polonezi au fost inflexibili. A trăit și situații absurde: se întâlnea seara, prin baruri, cu grănicerii care-l arestaseră ziua și, evident, beau împreună ca niște vechi prieteni.

Faptul că nu a fost expulzat din Polonia se datorează Solidarității, care avea oameni peste tot, inclusiv în Miliție. Tot cu ajutorul puternicului sindicat, care i-a rezolvat o falsă viză de expulzare, românul a reușit să ajungă în Ungaria. În plus, Walesa îi semnase o scrisoare de recomandare pentru gruparea de opoziție de la „Jurta Szinhaz” („Teatrul din cort”).

Arestat de Unguri

„În Ungaria, am încercat de câteva ori să forțez granița, dar ungurii m-au prins și m-au amenințat că mă trimit legat în România dacă mai încerc”, rememorează Avram.

În Budapesta l-a cunoscut pe Adam Peter (traducătorul lui Cioran în maghiară). Acesta l-a găzduit și l-a sfătuit cum să procedeze pentru a rămâne legal. Metoda semăna cu tehnica obținerii unui buletin de oraș în România: avea nevoie de loc de muncă, domiciliu stabil și recomandare. Așa că s-a angajat grafician la „Jurta Szinhaz”. Urmarea: a fost arestat pentru „amestec în treburile interne”.

Germania și retur

Au fost nevoiți să-l elibereze, deoarece nu reprezenta un pericol pentru „stabilitatea democrației populare”. A reușit să părăsească Ungaria în cel mai banal mod: la bordul unui avion Malev, cu destinația München. L-au ajutat doi grăniceri, aspiranți la statutul de studenți la Arte.

În capitala Bavariei l-a „preluat” un prieten. „Am tras o beție până dimineața, chiar în cârciuma în care-și ținuse Hitler discursurile. Pe urmă am plecat spre Köln, unde eram așteptat de Nicolae Maniu”, rememorează Avram.

Maniu – care acum locuiește la Paris – este, poate, cel mai bine cunoscut pictor român din diaspora. Revenind la Avram, el s-a întors la Cluj în 1992, după mai bine de 3 ani în care a hălăduit prin Europa. Exilul nu-și mai avea rostul. România începea să le ofere o pâine albă și artiștilor.

De pe șantier la Nobel

„Solidaritatea”, înființată în august 1980, în portul polonez Gdansk, a fost primul sindicat liber din fostul lagăr socialist. Liderul său, Lech Walesa, electrician pe șantierul naval din localitate, a devenit primul președinte al Poloniei post-comuniste. În 1981 a fost declarat „Omul anului” de către prestigioasa revistă americană „Time”, pentru ca, în 1983, să primească Premiul Nobel pentru Pace. Uriașul său prestigiu a contribuit la masivul ajutor politic și economic de care a beneficiat Polonia din partea SUA și a Europei occidentale.